EL CICLE HISTÒRIC DE LA DEGENERACIÓ DE LA III INTERNACIONAL (II)

1914 - Bancarrota de la 2ª Internacional

La 2ª Internacional havia declarat en el **Manifest de Basilea** que respondria a l'esclat de la guerra imperialista mundial amb la convocatòria d'una vaga revolucionària i l'ús de les armes contra la pròpia burgesia.

Però a l'hora de la veritat, al juliol de 1914 **la 2ª Internacional va fer bancarrota**: cada Partit socialdemòcrata va fer bloc amb la seva pròpia burgesia, va votar els crèdits de guerra i va teoritzar i portar a la pràctica la **defensa del propi país, traint al socialisme**. Només el Partit bolxevic, el Partit Socialista Italià i el Partit Socialista Serbi van quedar al marge de la voràgine intervencionista.

Tots els altres van trobar l'excusa pertinent: els francesos havien de defensar la democràtica França contra els imperis centrals, els alemanys havien de defensar Alemanya de l'encara més endarrerida Rússia, aliada de França.

Sota la forma d'una **improvisació**, el socialxovinisme *va redescobrir* suposats valors (la *civilització*, la *democràcia*, el *progrés*) que estaven per sobre de la lluita de classe i obligaven a la defensa de la seva pròpia burgesia. Sota el paraigua de la *disciplina de partit* es va imposar aquesta traïció fins i tot a la minoria revolucionària dins d'aquests grans partits socialdemòcrates. Un exemple tràgic d'aquesta forma de *disciplina per la disciplina* va ser el vot dels crèdits de guerra per part de K. Liebknecht, abans de sortir al carrer a cridar a la classe obrera a la insurrecció contra la guerra i al derrotisme revolucionari.

Lenin va desbaratar d'una vegada per sempre tots aquests **sofismes socialxovinistes** i va formular amb precisió la consigna del **derrotisme revolucionari**, entre altres textos, a "El socialisme i la guerra" (1915) i a "El programa militar de la revolució proletària" (1916).

A Itàlia, l'esquerra del PSI arribava a posicions completament solidàries amb els bolxevics, entre altres textos, a "El socialisme d'ahir davant la guerra d'avui" (1914), oposant-se a l'intervencionisme de Mussolini i al neutralisme burgès de la direcció. Les posicions del marxisme van quedar restaurades per tot el cicle de la revolució proletària anticapitalista: *"Els qui invoquen avui l'actitud de Marx davant les guerres de l'època de la burgesia progressista i obliden les paraules de Marx, que* ***'els obrers no tenen pàtria' – paraules que es refereixen precisament a l'època de la burgesia reaccionària i caduca, a l'època de la revolució socialista –****, tergiversen desvergonyidament Marx i substitueixen el punt de vista socialista per un punt de vista burgès. (...) El contingut ideològic i polític de l'oportunisme i del socialxovinisme és el mateix: la col·laboració de les classes en comptes de la lluita entre elles, la renúncia als mitjans revolucionaris de lluita i l'ajuda al 'seu' govern en la seva difícil situació, en lloc d'aprofitar les seves dificultats en favor de la revolució."* (Lenin, El socialisme i la guerra, 1915).

- Juliol 1914 – Inici primera guerra mundial (bancarrota de la II Internacional)
- 1917 – Revolució de febrer i octubre a Rússia
- 1917 – Intervenció militar estrangera i guerra civil a Rússia
- Març 1918 – Tractat de Brest-Litovsk
- Novembre 1918 – Alçament de Kiel
- Novembre 1918 – Fi de la primera guerra mundial
- Desembre 1918 – Fundació del Partit Comunista d'Alemanya
- Gener 1919 – Assassinat de Rosa Luxemburg i Karl Liebknecht per part de la socialdemocràcia
- Març 1919 – I Congrés de la 3ª Internacional
- Març-agost 1919 – República Soviètica d'Hongria (la participació dels socialdemòcrates la dinamita)
- Abril 1919 – República soviètica de Baviera
- Març-abril 1920 – "putsch" de Kapp/Lüttwitz + alçament del Ruhr
- Maig 1920 – *Tesis de la Fracció Comunista Abstencionista del PSI*
- Juliol-agost 1920 – II Congrés de la 3ª Internacional → "21 condicions d'admissió"
- Agost 1920 – Derrota de l'exèrcit roig a Varsòvia
- Setembre 1920 – Ocupació de fàbriques a Itàlia
- Desembre 1920 – Fusió de l''esquerra' del USPD amb el KPD
- Gener 1921 – Fundació del Partit Comunista d'Itàlia
- Gener 1921 – 'Carta oberta' del KPD al SPD i als sindicats
- Març 1921 – Fracàs de l'acció de març a Alemanya
- Juny-juliol 1921 – III Congrés de la 3ª Internacional → **"conquesta de les masses"** (de la majoria…)
- Desembre 1921 – Resolució prèvia al I Executiu ampliat → **"front únic polític"**
- Gener 1922 – *Tesis sobre la tàctica del Partit Comunista d'Itàlia (Roma)*
- Febrer 1922 – I Executiu Ampliat
- Abril 1922 – Conferència conjunta amb la II Internacional i la II ½ Internacional
- Juny 1922 – II Executiu ampliat → **"govern obrer"**
- Agost 1922 – Submissió del PCCh al Kuomintang
- Octubre 1922 – Marxa sobre Roma
- Novembre 1922 – *Projecte de Tesis presentat pel PC d'Itàlia al IV Congrés*
- Novembre-desembre 1922 – IV Congrés de la 3ª Internacional → **"govern obrer i camperol"**
- Gener 1923 – Ocupació francesa del Ruhr
- Febrer 1923 – Detenció dels dirigents del PC d'Itàlia, posada a dit de Togliatti en la direcció
- Juny 1923 – "Bolxevisme nacional" a Alemanya
- Octubre 1923 – Ministres comunistes als governs de Saxònia i Turíngia (i dissolució militar posterior)
- Gener 1924 – Mort de Lenin
- Juny-juliol 1924 – V Congrés de la 3ª Internacional → **"bolxevització"**
- Juny 1924 – Assassinat de Matteoti i pantomima de l'Aventino
- Abril 1925 – Elecció presidencial de Hindenburg a Alemanya
- Gener 1926 – *Tesis de l'Esquerra al III Congrés del Partit Comunista d'Itàlia (Lyon)*
- Febrer 1926 – VI Executiu ampliat
- Març 1926 – Traïció de la revolució proletària a la Xina (massacre de Shanghai i Canton el 1927)
- Maig 1926 – Traïció de la vaga dels miners a Gran Bretanya (Comitè anglo-rus)
- Desembre 1926 – VII Executiu ampliat → **"socialisme en un sol país"**, derrota de l'oposició russa
- Octubre 1929 – Crack del 29
- 1936-1938 – Processos de Moscou
- Maig 1937 – Fets de maig durant la guerra civil espanyola
- Setembre 1939 – Inici de la segona guerra mundial
- Maig 1943 – Dissolució formal de la 3ª Internacional

*"Es limitaran a maleir tota guerra i tot allò militar, es limitaran a exigir el desarmament? Mai es conformaran amb paper tan vergonyós les dones d'una classe oprimida que sigui veritablement revolucionària. Diran als seus fills: '**Aviat seràs gran. Et donaran un fusell. Agafa'l i aprèn bé a manejar les armes. És una ciència imprescindible pels proletaris**, i no per disparar contra els teus germans, els obrers d'altres països, com succeeix en la guerra actual, i com t'aconsellen que ho facis els traïdors al socialisme, sinó **per lluitar contra la burgesia del teu propi país, per posar fi a l'explotació, a la misèria i a les guerres, no amb bons desitjos, sinó vencent la burgesia i desarmant-la**'".* (El programa militar de la revolució proletària, Lenin, 1916).

*"El proletariat no només ha d'oposar-se a tota guerra d'aquest tipus, sinó que **ha de desitjar la derrota del 'seu' govern en aquestes guerres i utilitzar aquesta derrota per una insurrecció revolucionària**, si fracassa la insurrecció destinada a impedir la guerra"* (El programa militar de la revolució proletària, Lenin, 1916).

*"La nostra consigna ha de ser: **armar el proletariat per vèncer, expropiar i desarmar la burgesia.** (…) Només després d'haver desarmat la burgesia podrà el proletariat, sense trair la seva missió històrica universal, **convertir en ferralla tota classe d'armes en general**, i així ho farà indubtablement el proletariat, **però només llavors; de cap manera abans.**"* (El programa militar de la revolució proletària, Lenin, 1916).

1917 - Revolució russa

L'**ambient patriòtic i militarista** de l'inici de la guerra va reduir al mínim la possibilitat d'actuació dels revolucionaris que són estigmatitzats com a responsables de la mort dels soldats pel seu plantejament derrotista. Aquesta situació d'aïllament persisteix fins que el **retorn constant dels fills uniformats dins de taüts** i el cansament de l'esforç de guerra imposen un canvi.

S'han d'esperar **tres anys des de l'inici de la primera matança imperialista mundial** perquè hi hagi una insurrecció suficient com a reacció a la guerra, la revolució de febrer a Rússia, a cavall entre l'**impuls de les masses per acabar amb la guerra** i les corrents burgeses partidàries de la continuació de la guerra que van organitzar el complot contra el tsar que anava a signar una pau per separat amb Alemanya (Lenin, Cartes des de lluny, 1917).

El Partit bolxevic, **únic partit que s'havia separat amb molta antelació de l'oportunisme**, porta endavant la tàctica d'oposició revolucionària al Govern Provisional (Lenin, Tesis d'abril, 1917) que el porta a la presa del poder a l'octubre de 1917.

La revolució d'octubre va ser una revolució políticament proletària perquè va suposar la **restauració del marxisme integral**, la **reorganització de la Internacional**, l'exercici del poder de la **dictadura del proletariat** i la **il·legalització dels partits de la burgesia**, va imposar la **fi de la matança fratricida de la classe obrera a Europa** que s'estava dessagnant i va ser l'**inici d'un intent revolucionari comunista a tota Europa i al món**.

La revolució d'octubre és, doncs, una **revolució políticament proletària** però amb una tasca econòmica que és el desenvolupament del capitalisme a Rússia, una tasca que **només podia ser superada integrant-se en un procés mundial, amb l'extensió de la revolució comunista a Europa i, en particular, a Alemanya** (Lenin, L'impost en espècie, 1921). La derrota de la revolució a Europa va imposar el replegament en la segona de les seves tasques: la construcció del capitalisme a Rússia.

La **intervenció d'exèrcits estrangers i la formació d'exèrcits blancs** per part de militars tsaristes i **també per part de menxevics i esseristes** drenarà àmpliament les energies de la Revolució russa i, sobretot, **pesarà com una llosa sobre la possibilitat de donar suport a la revolució a Europa**, d'estendre a Europa l'intent de revolució mundial iniciada a Rússia.

1918 - Fi de la primera guerra mundial

El plantejament profundament **internacionalista** i **antipatriòtic** de la revolució bolxevic es va concretar en el **tractat de Brest-Litovsk** al març de 1918. A través de la cessió d'una part important del territori rus, **es va posar fi a la matança fratricida entre obrers al front oriental**.

A més de la **confraternització al front**, els presoners de guerra alemanys, tractats fraternalment pels bolxevics, són retornats a Alemanya. Una vegada trencada materialment l'associació d'idees demagògica: *els bolxevics maten als vostres fills*, **s'obren les portes a l'extensió de la revolució a Alemanya**.

No triguen a produir-se insurreccions a Alemanya com l'**aixecament de Kiel** al novembre de 1918 i **aquell mateix mes de novembre de 1918 acaba la 1ª matança imperialista mundial**.

1918 - Fundació del Partit Comunista d'Alemanya

No és fins a un mes després de la fi de la 1ª matança imperialista mundial (**4 anys després de la bancarrota de la 2ª Internacional**), que els comunistes a Alemanya se separen completament des d'un punt de vista organitzatiu de l'oportunisme, passant la Lliga Espartaquista a constituir-se com a Partit Comunista d'Alemanya.

En aquesta **tardana separació organitzativa de l'oportunisme** es troba un dels motius principals pels quals l'incendi revolucionari que va seguir a Europa a la fi de la primera guerra mundial no va poder culminar-se amb èxit.

La tremenda lliçó consisteix en la **necessitat de la ruptura amb l'oportunisme** - fins i tot en clara minoria - **molt abans que es produeixi la situació potencialment revolucionària** perquè, en cas contrari, quan els revolucionaris aconsegueixen dotar-se de l'organització necessària - del Partit - els primers actes del drama ja han passat i l'ocasió ha estat potencialment perduda.

1919 - La socialdemocràcia: botxí de la revolució

Durant el transcurs de 1919 aquesta lliçó va trobar una sèrie de tràgiques confirmacions. Al gener de 1919, tan sols un mes després de la constitució del Partit Comunista Alemany, els seus dos dirigents principals són **assassinats per ordre del Partit Socialdemòcrata Alemany (SPD) a mans de les Freikorps**. La **República Soviètica d'Hongria**, nascuda al març, és **sabotejada des de dins pels socialdemòcrates i liquidada** a l'agost de 1919. La **República Soviètica de Baviera és derrotada per l'acció de l'exèrcit de la República de Weimar (governada pel SPD) i les Freikorps**. La socialdemocràcia no només assassina comunistes a Europa sinó que **menxevics i esseristes organitzen exèrcits blancs a l'interior de Rússia**.

La burgesia europea estava lliurant una sagnant batalla a mort contra la naixent revolució proletària i la socialdemocràcia

es va presentar com el seu millor agent.

1919 - Fundació de la 3ª Internacional

Coincidint amb la **fi de la primera guerra mundial** i amb l'**extensió de l'incendi revolucionari a Europa**, al març de 1919, es constitueix la 3ª Internacional a Moscou.

En el curs de tan sols set anys després del seu naixement el 1919, la que hauria d'haver estat l'organització mundial del proletariat revolucionari i per un moment ho va ser, va recórrer la paràbola completa des de l'error tàctic inicial fins a una veritable **desviació tàctica** ('front únic polític', 1922), **desviació tàctico-programàtica** ('govern obrer', 'govern obrer i camperol', 1922), **desviació organitzativa** ('bolxevització', 1924) per acabar en una traïció completa als principis comunistes amb la **desviació programàtica** de 'el socialisme en un sol país' el 1926, que culmina el procés de **degeneració** de la Internacional. Les lliçons de la lluita de l'Esquerra Comunista italiana contra aquesta degeneració són un **material indispensable per la represa del moviment revolucionari comunista** per l'abatiment del règim burgès.

1920 - "Putsch" de Kapp i aixecament del Ruhr

Per justificar el suport del KPD al govern, s'intenta comparar el *putsch* de Kapp/Lüttwitz de març de 1920 amb l'episodi Kornilov durant la revolució russa. La comparació no té fonament donat que l'**episodi Kornilov representava una possibilitat real de restauració feudal** en el marc d'una doble revolució mentre **el *putsch* de Kapp representava només una fracció de la pròpia burgesia**, classe ja governant.

Com a reacció al *putsch*, es produeixen una sèrie **d'aixecaments obrers a la conca del Ruhr** que mantenen en escac a l'Estat entre març i abril i són **durament reprimits per l'Exèrcit i les Freikorps sota la direcció de la SPD governant**.

Això posa de manifest les **vacil·lacions de la tàctica del KPD** de donar suport al govern contra el *putsch* quan hauria d'haver-se llançat al derrocament del govern com a únic mitjà d'enderrocar els *putschistes* també.

1920 - Tesis de la Fracció Comunista Abstencionista del PSI

Pocs mesos abans del II Congrés de la Internacional Comunista (19 de juliol al 7 d'agost de 1920), es van redactar les Tesis de la Fracció Comunista Abstencionista del PSI (1920) a la conferència de la Fracció els dies 8 i 9 de maig a Florència.

Es tracta de l'*única* aportació internacional que es va adaptar plenament als principis directors del cos de tesis programàtiques i tàctiques que va sortir d'aquell congrés i un exemple del que s'esperava d'aquest: un text que deixés **assentats i ferms els principis i finalitats del moviment comunista**, que recollís i expressés **la crítica a les diferents corrents ideològiques contraposades al marxisme** i que establís les **normes d'acció** del partit a una **escala no local ni contingent, sinó mundial i històrica**.

Les tesis són, per la seva formulació, una clara **plataforma internacional de ruptura amb l'oportunisme**, una **delimitació dels principis revolucionaris comunistes** respecte de la resta de corrents i del **programa tàctic d'acció** a desenvolupar, i anticipen i resolen satisfactòriament els problemes que minaran el camí del moviment comunista en els anys immediatament posteriors.

A la **primera part** les Tesis recorren els **principis i finalitats del comunisme** enunciades al Manifest del Partit Comunista, fins i tot amb les mateixes paraules, com a única base de la constitució del Partit Comunista. Es recorren les etapes de l'organització de la classe obrera fins a *"l'organització en partit polític, la que realitza la constitució del proletariat en classe que lluita per la seva emancipació"* (punt 6) i la definició inequívoca de l'objectiu de l'acció del Partit Comunista: *"la destrucció violenta de la dominació burgesa, la conquesta del poder polític per part del proletariat, l'organització del mateix en classe dominant."* (punt 7). Reconeixent les complexitats del procés de transformació, s'identifica clarament que el *"terme d'aquest procés és la realització completa: de la possessió i de la gestió dels mitjans de producció per part de tota la col·lectivitat unificada; de la distribució central i racional de les forces productives en les diverses branques de la producció; de l'administració central, per part de la col·lectivitat, en la repartició dels productes."* (punt 10), és a dir, una economia no mercantil i el seu corol·lari: *"l'abolició de les classes serà un fet consumat, i l'Estat com a instrument polític de poder haurà estat substituït progressivament per la racional administració col·lectiva de l'activitat econòmica i social."* (punt 11).

A la **segona part** es recorre la **crítica a les diverses escoles netament burgeses**: l'idealisme filosòfic (punt 2), el liberalisme i la democràcia burgesa (punt 3), el reformisme, l'educacionisme i el gradualisme (punt 4), el nacionalisme i la defensa de la pàtria (punt 5), el pacifisme (punt 6), l'utopisme (punt 7); **o autodenominades obreres**: el cooperativisme (punt 9), l'autogestió i el sindicalisme corporatiu o 'revolucionari', que considera el sindicat òrgan suficient per la revolució (punt 10, encara que sense deixar de reivindicar l'acció sindical com a camp necessari d'una primera experiència proletària), el consellisme i la cogestió o qualsevol forma de 'control obrer' abans de la presa del poder, incloent l'ordinovisme gramscià (punt 11), la nacionalització o municipalització (punt 12) i el parlamentarisme (punts 13, 14 i 15), el corporativisme sindicalista, feixista o dannunzià (punt 16) i, finalment, l'anarquisme identificant-lo correctament com un conservador del capitalisme en el pla econòmic i com un derrotista de la revolució en el pla polític (punt 17).

A la **tercera part** es planteja el **sistema de normes tàctiques**: es rebutja tant el fatalisme com el voluntarisme (punt 1), es concep un partit no nacional sinó internacional (punt 2) i s'anticipa el correcte enfocament quant a la necessària influència del Partit sobre àmplies masses per emprendre l'acció, sense caure en formulacions ambigües de caràcter aritmètic o democràtic: *"el criteri sobre l'oportunitat de realitzar accions revolucionàries és la valoració objectiva de les pròpies forces i de les de l'adversari, en els seus complexos coeficients dels quals el número no és l'únic ni el més important."* (punt 3). És vital la definició de les condicions d'actuació dels comunistes en els òrgans formats exclusivament per proletaris (punt 5), el rebuig de l'entrada en qualsevol institució o associació *"en les quals proletaris i burgesos participen amb el mateix títol."* (punt 6). S'exposa el rebuig a la tàctica del parlamentarisme (punt 7) i a la seva variant municipalista (punt 8), per reafirmar la necessitat de difondre el propòsit revolucionari (punt 9), portant també la propaganda a les files de l'exèrcit (punt 10) i preparant una xarxa d'informació i armament que preparin el Partit per actuar com estat major del proletariat (punt 11). Finalment, arriba la condemna del front únic polític, fins i tot amb corrents que accepten l'acció insurreccional "*però que discrepen del programa comunista en el desenvolupament de l'acció ulterior*" (punt 12), la precisa relació entre els soviets i el Partit (punt 13), per acabar amb un clar distanciament de la que serà anomenada

'tàctica de l'ofensiva' en establir com a tasca específica del partit *"combatre, tant els que precipitant a tota costa l'acció revolucionària podrien empènyer el proletariat al desastre, com els oportunistes que aprofiten les circumstàncies que desaconsellen l'acció de fons, per crear aturades definitives en el moviment revolucionari, dispersant cap a altres objectius l'acció de les masses que, per contra, el partit comunista ha de conduir cada vegada més sobre el terreny de la preparació eficaç per la indefectible lluita armada final contra les defenses del principi burgès."* (punt 14).

1920 - II Congrés de la 3ª Internacional

Reunit al juliol-agost de 1920, el II Congrés és considerat com el veritable congrés constitutiu de la Internacional. Les **qüestions teòrico-tàctiques estan abordades en el pla del marxisme** a les Tesis del II Congrés, sense perjudici que *"Potser hauria estat millor si el congrés, en lloc de seguir la disposició d'arguments que va seguir en les diverses tesis, totes teòrico–tàctiques, hagués fixat les bases fonamentals de la concepció teòrico–programàtica comunista sobre l'acceptació de la qual s'hauria de fonamentar primerament l'organització de tots els partits adherents; i, per tant, s'haguessin formulat les normes fonamentals d'acció davant el problema sindical, agrari, colonial, etc., en l'observació disciplinada de les quals estan compromesos tots els adherents"* (Partit i acció de classe, 1921).

S'hi van aprovar les **condicions d'admissió** en les que va tenir un paper destacat el representant de la Fracció Comunista Abstencionista en el Congrés. El seu sentit general és clar i es resumeix a la condició 21ª: *"**Els adherents al partit que rebutgin les condicions i les tesis establertes per la Internacional Comunista han de ser exclosos del partit**. El mateix passarà amb els delegats al congrés extraordinari"*. El representant de l'Esquerra italiana defensarà a Moscou que: *"En les confrontacions o qüestionaments del programa no hi ha disciplina. O s'accepta o no s'accepta; i en aquest últim cas es deixa el partit. **El programa és una cosa comuna per tots, no és una proposta de la majoria dels companys.**"*

No obstant això, malgrat els esforços de l'Esquerra, el redactat final d'aquestes condicions d'admissió va incloure una sèrie d'excepcions (les ***'condicions especials del seu país'*** en l'elaboració del programa de la condició d'admissió 15ª, el *on sigui possible* de la 16ª i les excepcions de la 20ª) que es van configurar com altres tantes **portes del darrere per l'entrada de l'oportunisme**.

En aquest mateix II Congrés es van aprovar també les **Tesis sobre la qüestió nacional i colonial**. En elles es recollia la tàctica que havien de seguir els comunistes i els seus partits en els països en els que la revolució anti-feudal i/o anti-colonial seguia pendent. Es pot observar en el desenvolupament del Partit Comunista de Xina (fundat el 1921, sotmès al Kuomintang el 1922) les **conseqüències nefastes de la transgressió dels límits d'aquesta tàctica** i , en particular, les conseqüències del sacrifici de la completa autonomia organitzativa de l'organització comunista.

Cal recordar que al II Congrés es permet erròniament la participació de corrents no marxistes com l'anarcosindicalista A. Pestaña, delegat de la CNT espanyola.

Pel que fa a la **discrepància tàctica** entorn de la tàctica del **parlamentarisme revolucionari** en relació amb la tàctica de l'**abstencionisme revolucionari**, cal recordar alguns punts bàsics:

- No hi ha **cap discrepància teòrico-programàtica** entre els bolxevics i l'Esquerra: **el parlament burgès ha de ser enderrocat i substituït per la dictadura del proletariat.** Les pròpies tesis de la Internacional preveuen el boicot del parlament, els bolxevics van boicotejar el parlament en diverses ocasions.
- Al contrari, **els qui s'agafaven i s'agafen avui al titular de la tàctica bolxevic estan en realitat per la defensa del parlament burgès** i no defensen ni conceben el seu enderrocament i substitució per la dictadura del proletariat. Sota l'aparent acord d'aquestes corrents amb el titular tàctic, s'amaga sempre una divergència teòrico-programàtica de fons amb el plantejament bolxevic.
- L'Esquerra va mantenir sempre que la divergència era tàctica, posant per davant la necessitat del centralisme internacional a l'abstencionisme, esperant de la pròpia experiència la correcció de la tàctica a nivell internacional, rebutjant d'obtenir-la per la via de les tramposes *"condicions especials"*, del mercadeig o del subterfugi organitzatiu: ***"l'abstencionisme que intentem fer passar per la porta no ha d'entrar per la finestra"*** (Eleccions, 1921).
- L'Esquerra no sustentava l'abstencionisme en les *dificultats* de la tàctica proposada pels bolxevics sinó en la convicció que **aquesta tàctica havia de conduir els partits comunistes per la senda dels partits socialdemòcrates** així com que **sota el seu recer s'anaven a refugiar tots aquells que rebutjaven la revolució violenta**, acceptant-la només de paraula.
- Cent anys després, podem afirmar sense cap dubte que la història ha demostrat que **l'error tàctic del *parlamentarisme revolucionari* en el capitalisme madur** no només no ha fet saltar pels aires cap parlament burgès sinó que ha estat part del mecanisme d'escanyament dels naixents partits comunistes dins la camisa de força del parlament burgès.

1920 - Derrota de l'Exèrcit roig a Varsòvia

Quan l'Exèrcit Roig aconsegueix controlar suficientment la situació a l'interior de Rússia, arriba **tard per donar suport als aixecaments produïts a Europa** (gener de 1919 i inicis de 1920). La derrota de l'Exèrcit Roig a les portes de Varsòvia l'agost de 1920 marcarà un **punt d'inflexió en la possibilitat revolucionària a Europa i l'inici del seu reflux**.

(La publicació d'aquesta sèrie que vam iniciar a "El Comunista" nº71 com a resultat del treball d'estudi col·lectiu de la reunió general d'agost de 2023, continuarà als següents números de la revista)

La **línia temporal completa**, amb l'explicació de cada fet es pot consultar interactivament a la **web instal·lable** accedint a través del QR